

הלימוד היומיומי:

פר' כי תצא | יום ו' | י' אלול התשפ"ד | פרק כ"ד פסוק ה' – פסוק י"ג

חיים של תורה

אמאי אין מזהרין ללמוד פירוש רש"י?

"בשולחן ערוך פסק, דירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י, ואנכי לא ידעתי מי פטרם לכמה מתופסי התורה, דהם לא יצאו מכלל יראי שמים, ואמאי אין מזהרין ללמוד גם פירוש רש"י. וכיון שהוא דינא דשולחן ערוך, ראוי להם לקיים הדבר, ובמקום שילמדו בענין אחר, ילמדו כל הפרשה מפירוש רש"י. ומי שחשקו לחדש חידושי תורה, יראה כמה תועלת נמשך בהגיע לפרק הקורא בפירוש רש"י, מדי שבוע בשבוע"

כף החיים, להגה"ק רבי חיים פלאג'י זי"ע, כז, ז

אוצר התורה יהלום יומי מתוך הפרשה

וְאִתָּה עֵיף וְיָגַע וְלֹא יֵרָא אֱלֹקִים (כה, יח)

המתעצל בעבודת ה' בטענה שכביכול הוא עייף ויגע, אות הוא שעדיין חסרה לו יראת שמים ולא ירא אלקים הוא.

הרה"ק רבי ברוך ממעז'יבז זי"ע

אמדות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

חכמת התורה

לא תחרש בשור ובחמור יחדיו (דברים כב, י).

משמו של רבינו אברהם אבן עזרא ידוע המאמר המחכים, שהבא לחרוז חרוזים עליו להקפיד חרוזים הולמים ומשובחים, כשהוא ממליץ על כך במליצה: "לא תחרוז בשור ובחמור יחדיו, את השור תיקח למישור, ואת החמור להר המור". כלומר אל תטעה לחרוז יחד את שני המילים 'שור' ו'חמור' אף ששניהם מסתיימים בתנועה אחת דומה 'ור'. אלא חריזה משובחת היא 'שור' עם 'מישור', ו'חמור' עם 'הר המור', כך ששניהם מסתיימים בשתי תנועות דומות.

זאת התורה ביאורי מושגים ומונחים בתורה

גר עמוני ומואבי, אדומי ומצרי

גוי מצאצאי בני ארץ מואב או עמון שהתגייר, אסור לבוא בקהל ה'. כלומר אסור לו להינשא עם ישראלית, אלא עליו להינשא עם גיורת כמותו. גם כל צאצאיו של גר עמוני בכל הדורות אחריו לעולם ועד, אסורים לבוא בקהל. כל זאת לפי שהעמונים והמואבים החטאו את ישראל. לעומת זאת, גוי אדומי או מצרי שהתגייר, הרי הדור השלישי שלו, בן בנו, מותר לבוא בקהל ה'.

תורה ברורה סיכום הנושאים הנלמדים היום בחומש ורש"י

הנושא היומי בפרשה:

שנה ראשונה • דיני משכון • גונב נפש • תלישת צרעת • זכירת מעשה מרים

.

שנה ראשונה:

הנושא אשה שהיא חדשה עבורו, אפילו היא אלמנה שכבר נישאה פעם לאיש אחר (למעט מחזיר גרושתו, שאינה חדשה עבורו), עליו להיות נקי ופנוי לביתו במשך שנה. במשך שנה זו יִשְׁמַח את אשתו (אולם אין הכוונה שישמח ביחד עם אשתו, שהרי לא נאמר יִשְׁמַח אלא יִשְׁמַח).

לפיכך, במשך שנה זו לא יצא ללחום בצבא, ולא לשאר צרכי הצבא כגון לספק מים ומזון ולתקן את הדרכים. זאת בשונה מהחוזרים מעורכי המלחמה כגון מי שלא חנך את ביתו או לא נשא את אשתו המאורסת, שהם מספקים מים ומזון ומתקנים דרכים.

בית וכרם:

גם הבונה בית וחנך אותו, או מי שנטע כרם וחילל אותו, הרי במשך שנה אחת הוא נקי ופנוי רק עבור הבית והכרם, ואינו יוצא כלל למלחמה.

אוכל נפש:

יהודי שהלווה כסף לחברו על מנת לפרוע את החוב בתאריך פלוני, והתאריך הגיע בלי שהלה ישלם את החוב, הרי הוא יכול ליטול מהלווה משכון באמצעות שליח בית דין.

אולם אסור לו לקחת מכון כלי שעושים בו אוכל נפש, כגון מטחנה המורכבת משתי אבנים, האבן התחתונה הנקראת 'ריחיים', והן האבן העליונה, הנקראת 'רכב'.

לעמוד בחוץ:

זאת ועוד, בשעה שהוא בא לקחת משכון תמורת חוב כל שהוא, אסור לו להיכנס אל תוך בית הלווה, אלא עליו לעמוד בחוץ, ובעל הבית, הלווה, יוציא אליו את המשכון.

החזרת המשכון:

במידה והלווה הממושכן הוא איש עני, והמשכון הוא בגד-לילה, אסור למלווה לשכב בביתו בלילה בזמן שהמשכון אצלו, אלא חובתו להחזיר אותו ללווה עם שקיעת החמה. בדומה לכך, אם הוא המשכון הוא בגד-יום, כבר למדנו בפרשת משפטים, שיחזירו ללווה בבוקר וישאירו אצלו עד שקיעת החמה, ואז יחזור לקחתו ממנו.

שעה שהלווה העני מקבל בחזרה את המשכון להשתמש בו בלילה (או ביום), עליו לברך את המלווה. אבל גם אם לא יברך – תחשב מעשה זה לפני ה' כזכות של נתינת צדקה.

מוות לחוטפים:

אדם החוטף וגונב יהודי אחר, והוא השתמש ביהודי החטוף, ולאחר מכן אף מכר אותו לאיש אחר. אם כל זאת אירע בנוכחות שני עדים שראו את המעשה ואף מסרו התראה לגנב שלא יעשה כך, אזי יש להרוג את הגנב ובכך לבער את הרע מישראל.

לא לתלוש:

אדם שהופיעה בגופו צרעת עם סימני טומאה, חל עליו איסור שלא לקוץ את הבהרת ולא לתלוש את סימני הטומאה, אלא עליו לעשות ככל אשר יורו לו הכהנים שיקבעו אם להסגיר אותו, או לקבוע שהוא מצורע מוחלט, או שהוא טהור.

לשון הרע:

בהמשך לאיסור תלישת הצרעת: החפץ לשמור על עצמו שלא ילקה בצרעת, יזהר שלא לדבר לשון הרע, אלא יזכור את אשר עשה ה' למרים בדרך יציאת ישראל ממצרים בגלל שדיברה על משה אחיה, ובגין כך לקתה בצרעת.

פ' כי תצא | יום שבת קודש | י"א אלול התשפ"ד | פרק כ"ד פסוק י"ד - פרק כ"ה פסוק י"ט

הנושא היומי בפרשה:

תשלום שכר בזמן • עדות קרובים • משפט יתום ואלמנה • משכון מאלמנה • מתנות עניים בשדה • מלקות • לא תחסום • ייבום וחליצה • תשלומי בושת • יושר במשקל • מחיית עמלק

משכורת בזמן:

השוכר פועל עני לעשות מלאכה, בין אם הוא יהודי, או גר-צדק, או גר-תושב האוכל נבלות, או ששכר בהמה וכלי מאיש עני, אסור לעשוק ממנו את השכר, דהיינו שאסור השמש תשקע באותו היום ללא שהמשכורת תשולם, אלא חובה לשלם לו את המשכורת בו ביום.

דין זה נאמר גם בסתם פועל שאינו עני, אבל בפועל עני או אביון (שהוא דל ביותר, ותאב לכל דבר), עוברים על שני 'לאוין', כי עני זה מסר את נפשו למות, לטפס על מקום גבוה ולתלות את

עצמו על אילן, רק עבור המשכורת.

המעכב תשלום משכורת יש בו חטא, אפילו אם העני אינו צועק אל ה', אבל אם העני יקרא אל ה' אזי ימהרו משמים להעניש את מעכב התשלום.

עדות אבות ובנים:

אין בית הדין ממיתים איש על סמך עדות שהעיד עליו בנו או אביו.

בעוון אביו:

אדם אינו מת משמים בגלל עוון אביו או בנו, אלא כל איש ימות בגלל חטאיו האישיים. אך זהו רק באיש, אבל קטנים מתים בידי שמים בגלל עוון אבותיהם.

משפט יתום ואלמנה:

מאחר וקל בעיני אנשים להטות את משפט של יתום ואלמנה יותר משל עשיר, לפיכך אף שכבר הזהירה התורה את הדיין שלא להטות את דינו של אדם עשיר, חוזרת שוב התורה על האיסור שלא להטות משפט יתום ואלמנה, והמטה עובר בשני לאוין.

משכון אלמנה:

אלמנה שלא עמדה בתשלומי הלוואה כשהגיע זמן התשלום, חל איסור לקחת ממנה בגד כמשכון. אלא על המלווה לזכור שהוא היה עבד מצרים, וה' פדה אותו משם על מנת כן שישמור את מצוותיו אפילו אם יש בהם לפעמים הפסד ממון.

שכחה:

אם במהלך קצירת שדה תבואה, או שדה אילן, שכח בעל הבית בשדה 'עומר' דהיינו אגודת שבילים, אסור לו לשוב ולקחת את העומר, אלא עליו להשאירו שם עבור הגר היתום והאלמנה.

בשכר זאת, יברכו ה' בכל מעשה ידיו, למרות שהוא לא התכוון לכך (קל וחומר שהעושה צדקה במתכוון שיזכה לברכת ה'), ומכאן למדנו שאם נפלה מטבע מכיסו של אדם, ועני מצא אותה והתפרנס בה, הרי המאבד מתברך.

דיני שכחה:

דין שכחה נאמר לא רק בשוכח חבילת תבואה שכבר נקצרה, אלא גם בשוכח לקצור חלק מהשדה, הרי חלק נחשב כשכחה והוא שייך לעניים.

בשני מקרים אין בהם דין שכחה: **א.** אם לא שכח עומר קטן, אלא שכח גדיש גדול שיש בו שתי סאה. **ב.** אם לא שכח את התבואה מאחוריו, אלא לפניו (כגון העומר האחרון בשדה).

פאה:

המלקט זיתים מעצי הזית, צריך להשאיר 'פאה', דהיינו שלא ילקט את כל הפירות שהם תפארת האילן, אלא יניח קצת עבור הגר היתום והאלמנה.

עוללות:

הבוצר כרם ענבים צריך להשאיר לגר-ליתום-ולאלמנה את ה'עוללות', הם האשכולות שאין להם 'כתף' [-ענפים דקים היוצאים מהשדרה המרכזית של האשכול, ומונחים זה על זה], ולא 'נטף' [-ענבים צפופים בתחתית השדרה המרכזית של האשכול].

על בעל השדה לזכור שהוא היה עבד במצרים, ולכן מצוה עליו להשאיר לעניים שכחה ופאה ועוללות.

סופה של מריבה:

כאשר פורצת ריב בין שני אנשים, לא במהרה יבואו לידי שלום (כשם שהמריבה שהיתה בין רועי לוט ורועי אברהם, גרמה להם ללוט להיפרד לגמרי מאברהם), וסופם להחריף את המריבה עד שיבואו למשפט.

לאו שאינו ניתק לעשה:

שני אנשים הניגשים לבית דין, על בית דין הדין לשפוט ולקבוע מי הוא הצדיק ומי הוא הרשע. לפעמים אף יתחייב הרשע מלקות על חטאו, דהיינו במקרה שהוא עבר על לאו שלא ניתק לעשה (לאו שאין אפשר לתקן את החטא באמצעות קיום מצות עשה), כמו הלאו של 'לא תחסום' שהוא לאו שאינו ניתק לעשה.

39 מלקות:

בעת קבלת מלקות אין האיש הלוקה עומד ולא יושב, אלא השופט מורה להפילו כך שהוא עומד מוטה.

על כל חטא מקבל החוטא מלקות בסכום המשלים את מספר ארבעים, דהיינו 39 מלקות.

את המלקות מחלקים לשלשה חלקים, שני שליש מהם (16 מלקות) הוא לוקה מאחוריו על גבו,

ושליש אחד (13 מלקות) הוא לוקה מלפניו.

טרם קבלת המלקות נקרא החוטא בשם 'רשע', אך לאחר שקיבל את המלקות התכפר חטאו הוא נקרא בשם 'אחיר'.

לא להכות:

חל איסור להוסיף מכה נוספת יותר מהחיוב, כי בכך יתבזה האיש. ומכאן המקור לאיסור להכות איש אחר.

לא תחסום:

בשעה שאדם עושה מלאכה בדבר מאכל באמצעות בבהמה או חיה או עוף, כגון שהוא דש את התבואה בשור, אסור לו לחסום את פיהם מלאכול מהמאכל. האיסור הוא גם אם הוא חוסם את פי הבהמה מחוץ למקום העבודה והיא נשארת חסומה בעבודה.

איסור לא תחסום נאמר רק בבהמה או חיה או עוף, אבל החוסם פי פועל אדם אינו עובר באיסור לא תחסום [אבל מותר לפועל לאכול בשעת העבודה, כמו שלמדנו ביום חמישי].

תנאי האיסור:

מאיסור 'לא תחסום' אנו לומדים לגבי ההיתר לפועל לאכול בשעה עבודתו, שהיתר זה נאמר רק בעבודה הדומה למלאכה דישה, שהיא עונה על שני הקריטריונים הבאים:

א. המלאכה נעשית בדבר שגידולו מן הארץ, אבל פועל החולב חלב, או מגבן המחבץ גבינה, אינו אוכל מהחלב והגבינה, כיון שאין זה גדל מן הארץ.

ב. המלאכה נעשית בדבר שלא נגמר מלאכתו להתחייב במעשר או לחלה. למעט המתעסק בבצק בלישה או קיטוף - שנגמרה מלאכתו לחלה, או המפריד תמרים וגרוגרות מיובשים - שנגמרה מלאכתן למעשר.

ללא בנים:

אדם שנפטר ללא שישאיר אחריו שום זרע, לא בן ולא בת, לא בן-הבן ולא בת-הבן, לא בן-הבת ולא בת-הבת, אסור לאלמנה להתחתן עם איש זר מחוץ למשפחה, אלא חובה על האח של המת (לכתחילה האח הבכור), הנקרא 'יבם', הוא ייבם אותה, דהיינו לקחת אותה לאשה.

הבן הבכור שעתיד להיוולד לאח שייבם את אשת אחיו, הוא יעמוד במקומו של האח הנפטר, דהיינו שהוא יקבל את חלקו של הנפטר בנכסים שהנפטר יירש מאביו, ובכך לא ימחה שמו של

דיני יבום:

כמה דינים והגבלות נאמרו במצות ייבום: **א.** רק באחים שהיו יחד בעולם בחייהם יש דין ייבום, ולא באח שנולד לאחר מיתת אחיו. **ב.** רק באחים מאב אחד היורשים יחד את נחלת אביהם, ואל באחים מן האם. **ג.** אם האשה היא איילונית שלא שייך שתלד בן, אין דין ייבום. **ד.** אם הנפטר היה סריס, ששמו ממילא מחוי, אין בהם דין ייבום.

ממאן להקים שם:

במידה ואחיו של המת אינו חפץ לקחת את היבמה לאשה, אזי היא עולה אל שער בית הדין, שם היא אומר לזקנים בלשון הקודש: 'היבם שלי ממאן להקים לאחיו שם בישראל, ואינו רוצה לייבם אותי!'

זקני העיר קוראים לאיש ומדברים עמו אודות הענין. את תשובתו הוא עונה להם בעמידה, בלשון הקודש: 'לא חפצתי לקחת אותה!'.

חליצה ויריקה:

לאחר תשובה זו, ניגשת היבמה אליו לעיני הזקנים, היא חולצת את הנעל מעל רגלו הימנית, ואחר כך היא יורקת על הקרקע לפני היבם, כשהיא עונה ואומרת: 'ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אביו!'.

מצוה על כל העומדים שם שיאמרו את המילים "חלוץ הנעל", כדי שביתו יקרא בישראל בית חלוץ הנעל.

לאחר שהאח קיים מצות חליצה, אסור לו לייבם אותה, שנאמר 'אשר לא יבנה', לשו עתיד, ללמד שאיש כזה אסור לו בעתיד ליבם אותה.

תשלומי בושת:

אין שלום יוצא מתוך מריבה, כך שאם מתפתח ריב בין אנשים, סופם לבוא לידי מכות. במידה ובמהלך המכות שהאנשים מכים זה את זה, מתקרבת אשתו של אחד מהם במטרה להציל את בעלה, והיא תחזיק בו במקום הגורם לו לבושה.

אין לחוס על האשה, אלא יש לחייב אותה לשלם תשלומי בושת, כשהמחיר נקבע בכפוף לרמת המבייש והמתבייש, כי אינו דומה הבושה של הדיוט המבייש או המתבייש, לשל איש חשוב.

אף שבפסוק נאמר 'וקצותה את כפה', אין הכוונה כפשוטו לקצוץ ידיה, כי נאמר כאן 'לא תחוס', וכך נאמר גם בעדים זוממים, ונלמד בגזירה-שווה משם שהכוונה לממון.

אבני צדק:

המוכר ומודד באמצעות אבני משקל, אסור שיחזיק בכיסו שני אבנים שאמורות להיות באותו משקל, והוא יעשה את אחת מהן היא גדולה והשנייה קטנה, במטרה לרמות את הבריות, דהיינו שייקח מאנשים במידה הגדולה ויחזיר להם בקטנה.

כך גם אסור שיהיו לו בביתו שני כלים במידת איפה, האחת גדולה והאחת קטנה, במטרה לרמות את הבריות.

כי תועבת ה' כל עושה כל עוול מסוג זה, והעושה כך סופו שלא יהיה לו כלום.

אלא עליו להחזיק ברשותו רק אבן שלמה ונכונה, וכן איפה שלימה ונכונה, ואם יעשה כך יהיה לו הרבה ממון, וגם יאריכו ימיו על האדמה אשר ה' נותן לישראל.

גירוי האויב:

בסמיכות לפרשת המשקלות מופיעה פרשת עמלק, ללמד שאם שיקר אדם במידות ובמשקלות, עליו לדאוג מפני אויב שיתגרה בו.

אשר קרר:

מצוה לזכור ולא לשכוח, את אשר עשה עמלק לישראל בדרך יציאתם ממצרים, שעה שהיו ישראל יגעים מטורח הדרך. עמלק לא התיירא מפני אלקים ולכן לא נמנע מלהרע ישראל.

בעת ההוא פגע בהם עמלק פתאום בדרך מקרה. **פירוש שני:** טימא אותם בחטאי תועבה. **פירוש שלישי:** קירר את הפחד שפחדו האומות מישראל, בהיותו הראשון שנלחם בהם. כמו אמבטיה רותחת שאין כל איש יכול להיכנס בו, עד שבליעל אחד קופץ לתוכה, אף שהוא נכווה, אבל קירר אותה בפני אחרים שאינם מתייראים עוד.

עמלק זה הכה את ישראל מכת זנב, כשהיה חותך מילות של ישראל וזורק אותם כלפי מעלה, במטרה להתריס כלפי שמים. כך עשה לאותם יהודים נחלשים, אשר מחמת החטא היו חסרי כח והיה הענן פולט אותם החוצה.

תמחה את זכר:

לאחר שיתן ה' לישראל מנוחה מכל אויביהם סביב, בארץ שהוא נותן להם לרשת נחלה, עליהם למחות מתחת השמים כל זכר של עמלק, איש ואשה, עולל ויונק, ואפילו את הבהמות של עמלק, כדי שלא ייזכר שמו כשיאמרו 'בהמה זו היא של עמלק'.

מספר לחיוג מארה"ב: 151-8988-1351
מספר לחיוג מאנגליה: 443-3061-30131

מבחנים | שיעורים במגוון שפות
וסגנונות | חידות | הגרלות | ידיעות
ועדכונים | אזור אישי | ועוד

02.500.20.18

קו 'קול התורה' – שמעו ותחי נפשכם!

